

A Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2019 december 04. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntette miatt **vádlott** ellen indított pótmagánvádas ügyben a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa 2019. április 29. napján kihirdetett 43.Kb.30/2017/38. számú ítéletét megváltoztatja:

vádlottat az ellene hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntette (Btk. 301. § (I) bekezdés) miatt emelt vád alól felmenti.

pótmagánvádlót kötelezi a pótmagánvádas eljárás során felmerült 256.052, (kétszázötvenhatezer-ötvenkettő) forint költség megfizetésére.

Az elsőfokú eljárásban felmerült további 151.100,- (százötvenegyezer-egyszáz) forint bünygi költséget az állam viseli.

A pótmagánvádlót kötelezi továbbá a másodfokú eljárásban felmerült 19.000, (tizenkilencezer) forint bünygi költség megfizetésére.

Az ítélet ellen a Kúriához címzett fellebbezésnek van helye.

Indokolás:

A Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa a 2019. április 29. napján kihirdetett 43.Kb.30/2017/38. számú ítéletével **vádlottat** bűnösnek mondta ki a Btk. 301. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntettében, és ezért megrovásban részesítette. Kötelezte a vádlottat 222.413 Ft bünygi költség megfizetésére, míg a fennmaradó 236.514 Ft költséggel kapcsolatban megállapította, hogy azt az állam viseli.

A pótmagánvádló és jogi képviselője a kihirdetett ítéletet tudomásul vették. A vádlott felmentésért, védője felmentésért és teljes körű felülvizsgálat érdekében fellebbezett.

A védő az ügyben előterjesztette fellebbezése részletes írásbeli indokolását, amelyben arra tett indítványt, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet teljes terjedelmében vizsgálja felül, eltérő tényállást állapítson meg, amelyre - felmentés esetén - az eljárási törvény lehetőséget ad, és ennek eredményeként a vádlottat az ellene emelt vád alól mentse fel. A védő utalt arra, hogy az eljárás a nyomozati szakban megszüntetésre került. Ehhez képest a pótmagánvadás alapján indult bírósági eljárásban a bizonyítékok köre nem változott, további érdemi bizonyításként csupán egy orvosszakértői vizsgálatra került sor, amely viszont értékelhető eredményt nem hozott. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság a felelősséget megfordítva és az ügyészség által már értékelt

bizonyítékokat újra értékelve a vádlottat bűnösnek mondta ki, amely álláspontja szerint nem lehetséges. Kifejtette továbbá, hogy a katonai tanács védenca felelősségét, bűnösségét arra alapozta, hogy olyan fajta testi kényszer alkalmazott, amely nem megengedhető. Véleménye szerint azonban a testi kényszer alkalmazását a törvény lehetővé teszi az intézkedő rendőrnek, a testi kényszer fokozatainak eldöntése pedig az intézkedő rendőr felelőssége, amelyet az intézkedés jellegéhez igazodóan kell meghatározni. Utalt arra, hogy ha ezt a fokozatosságot a rendőr túllépi, akkor is legfeljebb fegyelmi felelőssége merülhet fel, de az intézkedés jogszerűsége mellett ellene nem lehet büntetőeljárást lefolytatni.

A pótmagánvádló és jogi képviselője kérelmet terjesztettek elő, amelyben indítványozták, hogy a vádlott bűnösségének megállapítására figyelemmel a másodfokú bíróság kötelezze a vádlottat a pótmagánvádló által a jogi képviselő részére adott ügyvédi munkadíj megfizetésére. Az összecszerzés igazolására mellékelte a szükséges számlákat.

A védő a nyilvános ülésen megtartott perbeszédében az elsőfokú ítélet ellen bejelentett fellebbezését, valamint az írásbeli indokolásban foglaltakat tartotta fenn. Elsődlegesen vitatta az eljárás alapját, mivel a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntettének védett jogi tárgya nem a testi épség. Mivel az eljárás nem testi sértés miatt indult, vitatta, hogy a pótmagánvádlónak az adott eljárásban van-e egyáltalán sértetti minősége, erre figyelemmel pótmagánvádas eljárás lefolytatásának feltételei megállapíthatóak-e. Elsődlegesen ezért az eljárást megszüntetésére tett indítványt. Amennyiben a testi épség elleni bűncselekményt kellett volna vizsgálni arra csak pótmagánvádas eljárásban kerülhetett volna sor, ebben az esetben az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül kell helyezése tett indítványt. Harmadlagosan arra utalt, hogy nem lehetséges pótmagánvádas eljárásban a bizonyítékok értékelése kapcsán a körülmények végtelen részletezése. A tényállás teljesen bizonytalan, a vádlott részéről nem is tartalmaz jogellenes cselekményt, az kizárólag a sértetti oldalon van. Az állapítható meg, hogy jogszerű rendőri intézkedés történt és az elsőfokú bíróság is csak a nyak befogását tünteti fel jogellenesként. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében nem indokolta meg, hogy miért fogad el egyes bizonyítékokat, másokat meg miért nem. Teljesen nyilvánvaló, hogy a bírósági eljárásban nem merült fel több bizonyíték, mint ami már a nyomozás során is megvolt. Az elsőfokú bíróság csak újramérlegelte azokat. Ezt a bíróság megteheti, azonban csak részletes indokolás mellett. A védői álláspont szerint a rendőri intézkedés szabályos volt. A nyomozati cselekményt akadályozó sértettet valahogy meg kellett fogni, ugyanis a rendőrnek a megkezdett intézkedést végig kellett vinnie, ez a kötelezettsége. Az intézkedés során a jog az intézkedő rendőrt védi. Utólag lehet kifogásolni az eljárást, de az intézkedés tartama alatt a rendőr a védett személy. Abból a körülményből, hogy az intézkedésről telefonnal készült felvétel eltűnt, nem lehet messzemenő következtetést levonni, az nem bizonyít semmit. Az orvosszakértői vélemény szerint a vádlott nem okozott sérülést. A pszichológus szakértő véleménye nem pótolja a bizonyítékokat. Semmiféle magyarázat nincs az elsőfokú ítéletben arra vonatkozóan, hogy mire alapozta a bíróság azt, hogy a rendőri intézkedés során alkalmazott testi kényszer nem megengedett. Ezért a védő a fellebbezését bizonyítottság hiányában, illetve bűncselekmény hiányában történő felmentés érdekében is fenntartotta.

A jogi képviselő a nyilvános ülésen megtartott perbeszédében kifejtette, hogy a vádlott bűnösségének az elsőfokú ítéletben rögzített megállapítása nem teljesen azonos a vádindítványban írtakkal. Az elsőfokú ítélet érvelése attól eltér, de elfogadták, mert a bíróság megalapozott ítéletet hozott, és a pótmagánvádló számára az volt a lényeges, hogy a vádlott terhére a felelősség megállapítása megtörténjen. Kifejtette továbbá, hogy nincs semmi alapja a védői perbeszédnek, mert a katonai tanács logikus érveléssel, megfelelő bizonyítékokkal alátámasztva állapította meg a vádlott bűnösségét.

A vádlott az utolsó szó jogán úgy nyilatkozott, hogy nem követte el a terhére rótt bűncselekményt, de arra az esetre, ha a másodfokú bíróság nem változtatja meg az elsőfokú ítéletet, úgy a pótmagánvádlói költségben való marasztalásra irányuló indítványának elutasítását kérte.

A vádlott és védője által bejelentett fellebbezések folytán a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző bírósági eljárást a Be. 590. § (1) és (2) bekezdései alapján teljes terjedelmében bírálta felül.

A vádlottnak és védőjének a felmentésre irányuló fellebbezései alaposak.

A másodfokú bíróság a felülbírálat során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság tárgyalása során az eljárási szabályokat betartotta. Helyesen döntött a katonai tanács, amikor a vádindítványt befogadta, a pótmagánvádas eljárás feltételei fennálltak. A pótmagánvádas ügyben tartott tárgyalása során az egyéb szabályokat is betartotta. Az eljárás résztvevői eljárási szabálysértésre nem is hivatkoztak.

A katonai tanács a tényállást mérlegelési jogkörében állapította meg. Ennek során a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a bizonyítékokat megfelelően értékelte és indokolási kötelezettségének is eleget tett.

A vádlott a tárgyaláson tagadta a terhére rótt bűncselekmény elkövetését. Védekezést terjesztett elő, mely szerint csupán felszólította a nyomozási cselekményt akadályozni kívánó pótmagánvádlót, majd egy másik helyiségbe bekísérte, de nem történt olyan, hogy hátulról a nyakát átkarolva húzta volna vagy tartotta volna vissza. A vádlotti vallomást támasztották alá a halaszthatatlan nyomozati cselekményt végrehajtó további három rendőr tanú vallomása is. Nem tévedett a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa, amikor a tényállást a vádlott tagadásával és védekezésével, valamint az azt alátámasztó rendőr tanúk vallomásával szemben pótmagánvádló sértett, **tanú1** és **tanú2** tanúk vallomásai alapján állapította meg. Az elsőfokú bíróság ítélete 4. oldal második bekezdésétől a 10. oldal második bekezdéséig értékelte az általa megismert bizonyítékokat, azokat aprólékosan, részletekbe menően elemezte. Ennek során figyelemmel volt a kihallgatott személyek érdekeltségére, családi kapcsolataikra, és ezeket értékelte a szavahihetőség kérdésében történő állásfoglalása során. Az általa megismert bizonyítékokat egymással összevetve logikus, meggyőző magyarázatát adta annak, hogy miért nem a vádlott tagadó vallomását, illetve védekezését fogadta el a tényállás alapjául. Így helytállóan rögzítette, hogy az intézkedő rendőrök a házkutatás eredményes lefolytatása érdekében előbb felhívták a sértettet, hogy maradjon a ház egyik helyiségében, de ő ennek nem tett eleget azt megpróbálta elhagyni. A vádlott eleinte visszalökte, illetve visszatolta, majd, amikor pótmagánvádló az ágyra fellépve megpróbálta kikerülni vádlottat a helyiség elhagyása céljából, akkor a vádlott jobb keze könyökhajlatával a nyakánál fogva hátulról előre fogással megragadta, és így húzta vissza. A nyomozás során kirendelt igazságügyi orvosszakértő, valamint a tárgyaláson egyesített igazságügyi szakértői véleményt előterjesztő szakértők egyaránt azt rögzítették, hogy szakértői eszközökkel nem bizonyítható, hogy ennek során pótmagánvádlónak bármilyen sérülése keletkezett volna. Ebben a kérdésben kiegészítő szakvélemény elkészítésére is sor került, melynek eredményeként rögzítette az elsőfokú katonai tanács a tényállásban, hogy a nyak megragadása folytán pótmagánvádló testi sérülést nem szenvedett. A rendelkezésre álló rendőrségi iratok alapján az elsőfokú bíróság a tényállásban helyesen rögzítette, hogy milyen okból, milyen dokumentumok alapján, milyen módon került sor a nyomozati cselekmény végrehajtására. Nem vitatható, hogy a tényállásban megjelölt lakcímen indokolt, jogilag alátámasztott rendőri intézkedésre, nyomozati cselekmény elvégzésére került sor. A helyszínen jelenlévő valamennyi tanú

egybehangzó vallomása alapján pedig a sértett kiabálásával, vitatkozásával, a kutatott helyiség bejárásával, igazolvány és lakcímkártya elvételével és elzárásával, ajtók visszazárásával ténylegesen akadályozta az eljárást.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint az kérdéses, hogy a sértett tekintetében szükség volt-e igazságügyi pszichológus szakértői és elmeszakértői vizsgálat végrehajtására, különösen a szavahihetőség kérdésében. Összességében azonban megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság által rögzített tényállás megalapozott, mentes a Be. 592. § (1) és (2) bekezdésében írt hiányosságoktól, ezért azt a Fővárosi Ítélőtábla Katonai Tanácsa felülbírálata alapjául elfogadta.

Tévedett azonban a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsa, amikor az általa helyesen rögzített tényállás alapján a vádlott bűnösségére vont következtetést.

Az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségét az elsőfokú ítélet 10. oldal 3 bekezdésében írt egyetlen megállapításával látta alátámasztottnak, mégpedig azzal, hogy az adott körülmények között a vádlott által alkalmazott testi kényszer nem megengedett, azaz jogszerűtlen volt, alkalmas az erő kifejtés mértékétől függően indokolatlan sérülés okozására is. A védő azonban helytállóan hivatkozott arra, hogy az ítéletnek ez a megállapítása nincs kellően alátámasztva, az elsőfokú katonai tanács egyáltalán nem vizsgálta a rendőr által alkalmazható testi kényszerre vonatkozó szabályokat. Az e tárgyban alkalmazandó szabályok a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (továbbiakban Rtv.), valamint a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban szolgálati szabályzat). Az Rtv. 15. §-a tartalmazza a rendőr általi kényszerítés arányosságának követelményét, mely szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. A 16. § (1) bekezdése tartalmazza a kényszerítő eszköz alkalmazásának időbeli korlátjait. E szerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetében, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható. A Szolgálati Szabályzat 39. §-a konkretizálja az arányosság követelményét, amikor rögzíti, hogy az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan. A (2) bekezdés az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából differenciál. Így megkülönböztet passzív ellenszegülést tanúsító személyt, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevőleges ellenszegülést nem mutat. Megkülönböztet aktív ellenszegülést tanúsító személyt, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával, fizikai erő kifejtés útján igyekszik azt megakadályozni, továbbá harmadikként megkülönböztet támadó magatartást tanúsító személyt, aki az intézkedő rendőrré, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre rátámad. A BM rendelet 40. §-a testi kényszerszert valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés érdekében akkor teszi lehetővé, ha a rendőri erőfölény vagy intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel is biztosítható. Ennek során a rendőr önvédelmi fogásokat használhat, de a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat. A szolgálati szabályzat 41. § (1) bekezdés b) pontja bilincs alkalmazását írja elő, azzal szemben, aki az intézkedő

rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja.

A rendelkezésre álló bünygyi iratok, de az ítéletben rögzített tényállás alapján is megállapítható, hogy **tanú2** ... szám alatti házában, annak **tanú1** általa használt helyiségét érintően halaszthatatlan nyomozati cselekmény elvégzésére, házkutatásra került sor, egyébként úgy, hogy az ingatlanban tartózkodott a tulajdonos, **tanú1**, valamint annak törvényes képviselője is. Tehát indokolt, jogszerű rendőrségi intézkedés végrehajtása történt. Az Rtv. 19. § (1)-(2) bekezdése szerint: A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható. A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók. Ebből következően annak végrehajtása során, a végrehajtás befejezéséig védett jogi helyzetben a rendőrök voltak. A rendőrök kötelesek voltak az általuk megkezdett intézkedést végig vinni, azzal nem hagyhattak fel. Megállapítható továbbá, hogy a sértett magatartásával egyértelműen zavarta, akadályozta a rendőri intézkedés végrehajtását. Magatartása túlment a passzív ellenszegülésen, de nem érte el a támadás szintjét. A nyomozati cselekmény sikeres végrehajtása érdekében tehát indokolt lehetett vele szemben a testi kényszer alkalmazása, de támadás hiányában a rendőrök nem alkalmazhattak ütések és rúgásokat. Megállapítható továbbá, hogy a nyomozati cselekmény végrehajtását biztosító rendőrök, így a vádlott is, az akadályozó, zavaró sértettet elkülönítés céljából a ház egy kutatással nem érintett helyiségébe kísérték. Az onnan kijönni szándékozó, felszólításnak nem engedelmeskedő pótmagánvádlót visszanyomták, visszalökdösték, majd, amikor a rendőröket „kicselelve” próbált meg kiszaladni a helyiségből, a vádlott a karjával hátulról átkarolva fogta meg a nyakát és húzta vissza az elkülönítésre szolgáló helyiségbe, illetve tartotta meg, hogy a további zavaró magatartásától visszatartsa. Az orvosszakértői vélemények és a kiegészítő orvos szakértői vélemény alapján a sértettnek sérülése nem keletkezett.

A vádlott intézkedését, a testi kényszer alkalmazását a rá vonatkozó jogi szabályozással összevetve megállapítható, hogy magatartása szabályos volt. Intézkedése során a nyomozati cselekmény biztosítása érdekében a sértettel szemben a fokozatosság elvét betartotta, az általa alkalmazott testi kényszer az adott helyzetben szükséges és arányos volt. A rendőr számára az intézkedés végig vitele, az annak során felhasználható kényszerítő eszközök alkalmazása nem csupán jog, hanem kötelezettség. Az intézkedésnek ellenszegülő személy viseli magatartásának kockázatát. Az intézkedni köteles rendőr nem bizonytalanítható el abban a tekintetben, hogy a törvényben írt kényszerítő eszközöket - ha szükséges -, akkor alkalmazza.

Az idézett jogszabályok a vádlottat az általa alkalmazott testi kényszer alkalmazását lehetővé tették, így tekintetében a Btk. 24. §-ban írt büntethetőséget kizáró ok megállapítható. Ezért a Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa a Fővárosi Törvényszék Katonai Tanácsának ítéletét megváltoztatta, és **vádlottat** az ellene a Btk. 301. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntette miatt emelt vád alól a Be. 566. § (1) bekezdés d) pontja alapján - büntethetőséget kizáró ok - felmentette.

A bíróság a vádlottat az ellene emelt vád alól felmentette, tehát a Be. 813. § (1) bekezdése alapján

kötelezte pótmagánvádlót annak a bűnügyi költségnek a viselésére, amely a pótmagánvádlóként történő fellépése után keletkezett. Figyelemmel azonban arra, hogy a másodfokú bíróság álláspontja szerint a pótmagánvádló szavahihetőségének szakértői vizsgálatával indokolatlan költség keletkezett, ezért a másodfokú bíróság úgy rendelkezett, hogy azt az állam viseli. Az ítéletábra katonai tanácsa a pótmagánvádlót kötelezte a másodfokú eljárásban kirendelt védő díjaként felmerült bűnügyi költség megfizetésére is.

A másodfokú bíróság csupán a védőnek a perbeszédében kifejtett érvelésével kapcsolatban utal arra, hogy bár a hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás büntette hivatali bűncselekmény, viszont van természetes sértettje, tehát nincs akadálya annak, hogy emiatt pótmagánvádas eljárás induljon. Az Alkotmánybíróság döntésére figyelemmel ténylegesen már a hivatali visszaélés büntette tekintetében is egyedileg kell megvizsgálni a pótmagánvádlói fellépés lehetőségét, kategorikusan az sem zárható ki. Nem fogadható el továbbá az a védői érvelés, hogy a nyomozás során kialakított megszüntető határozatban megnyilvánuló ügyészi állásponttól a pótmagánvádas eljárásban eljáró bíróság ne térhetne el, az eljárás eredménye ne lenne megfordítható abban az esetben, ha a bíróság ténylegesen csak ugyanazokat a bizonyítékokat vizsgálja, amelyek már a nyomozás során is rendelkezésre álltak. Az ügyészi határozatban rögzített értékelő tevékenységgel kapcsolatban nincs felülmérlegelési tilalom.

A Fővárosi Ítéletábra Katonai Tanácsának ítélete a Be. 606. § (1) bekezdésén és a Be. 615. § (2) bekezdés b) pontján alapszik.

Budapest, 2019. december 4.

. Török Zsolt hb. ezredess.k.
a tanács elnöke

Dr.Mészáros László hb.ezredessk Dr. Belovai Henriette hb.századosk.
előadó bíró bíró